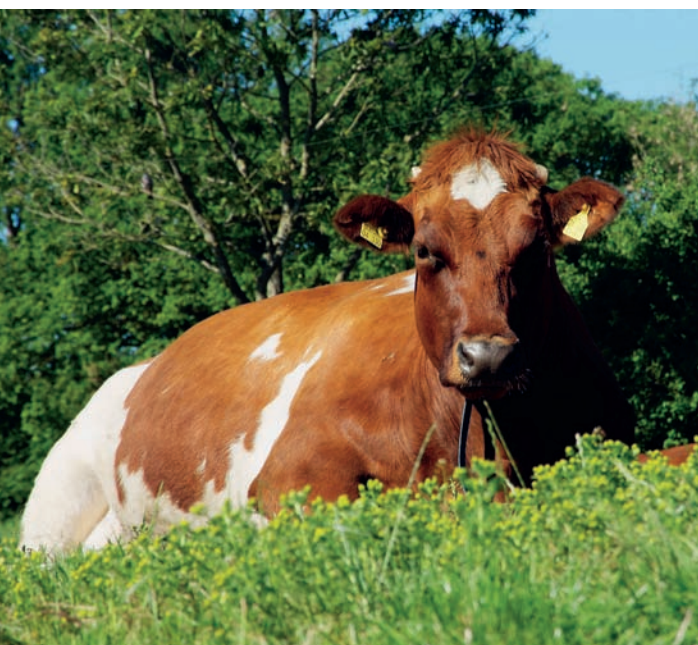

Basisaanpassing: roodbont voor productie harder vooruit dan zwartbont

Sleutelen aan indexen in aprildraai

De introductie van de klauwgezondheidsindex, de vijfjaarlijkse basisaanpassing en het afscheid van de mrij-basis. In de aprildraai voert de stichting Genetische Evaluatie Stieren (GES) een aantal veranderingen door in de fokwaardeschatting. Veeteelt zet de aanpassingen voor u op een rij.

tekst Inge van Drie

Vruchtbaarheid gelijk voor Duitse en Nederlandse mrij's

Vanaf april 2010 hanteren Nederland en Duitsland voor mrij-stieren dezelfde rangschikking voor vruchtbaarheid, karakter en melksnelheid. In april 2009 startten beide landen al met het publiceren van één gezamenlijke lijst voor productie, exterieur en celgetal. Nederland en Duitsland werken samen vanwege de relatief kleine populaties van mrij-dieren in Nederland en 'Doppelnutzung'(DN)-dieren in Duitsland.

De aanpassing heeft tot gevolg dat het Duitse DN-klassement voor vruchtbaarheid straks precies dezelfde stieren in dezelfde volgorde bevat als het Nederlandse mrij-klassement voor vruchtbaarheid.

De fokwaarden blijven wel gepubliceerd op een eigen basis met een eigen schaal. Voor de Nederlandse fokwaarden is het gemiddelde 100 en de spreiding 4, voor de Duitse fokwaarden is het gemiddelde 100 bij een spreiding van 12.

Fokken op klauwgezondheid

Vanaf april 2010 kunnen veehouders fokken op klauwgezondheid. GES introduceert tijdens de aprildraai de klauwgezondheidsindex.

De index bestaat uit fokwaarden voor zes klauwaandoeningen: mortellaro, stinkpoot, zoolbloeding, zoolzweer, wittelijndefect en tyloom.

De inweging van de verschillende klauwaandoeningen in de klauwgezondheidsindex is gebaseerd op de economische schade, de erfelijkheidsgraad en de correlatie met andere aandoeningen.

Hoe komt GES aan de gegevens? Klauwverzorgers van de Vereniging voor rundveepedicure (VvRVP) en de Agrarische Bedrijfsverzorging verzamelen sinds 2006 tijdens koppelbehandelingen de gegevens van klauwaandoeningen. Van ongeveer tien procent van de melkveebedrijven in Nederland zijn gegevens beschikbaar.

Fokwaarde levensduur jonge stieren stijgt

De fokwaarde van de levensduur van jonge stieren met dochters in de eerste en tweede lactatie gaat er met ingang van de aprildraai gemiddeld tachtig dagen op vooruit. Bij de huidige berekening van levensduur bleek de fokwaarde van jonge stieren vaak te laag te zijn ingeschat.

Om dat te verbeteren neemt GES voortaan ook de afstamming in de moederlijn mee in de berekening van levensduur. Bij de huidige fokwaarde levensduur wordt alleen naar afstammingsinformatie van vader en moedersvader gekeken.

De aanpassing zorgt voor stabielere fokwaarden en een meer geleidelijke overgang van de verwachtingswaarde naar de exacte fokwaarde op basis van dochterinformatie.

Roodbont loopt niet in op zwartbont voor exterieur

kenmerk	zwartbont	roodbont	lokaal
productie			
nvi	-42	-64	-36
inet (euro)	-27	-60	-29
kg melk	-266	-424	-190
kg vet	-8	-20	-9
kg eiwit	-9	-17	-8
% vet	0,04	-0,01	-0,01
% eiwit	0,00	-0,03	-0,02
exterieur			
frame	-2	-2	-2
robuustheid	-1	0	0
uier	-3	-2	-2
beenwerk	-2	-2	-1
bespiering	—	—	0
totaal exterieur	-4	-3	-2
gebruikskennmerken			
levensduur (dagen)	-51	-98	-58
celgetal	0	0	0
vruchtbaarheid	1	2	1
geboorteverloop	-1	1	1
afkalfgemak	-1	-2	1

Tabel 1 – Basisaanpassing voor zwartbont, roodbont en basis lokaal

Zowel de zwartbonten, de roodbonten als de lokale rassen hebben de afgelopen vijf jaar winst geboekt voor productie. Uit de vijfjaarlijkse basisaanpassing (tabel 1) blijkt echter dat roodbont voor zowel melk, vet als eiwit harder is vooruitgegaan dan zwartbont. Anders gezegd, de roodbonten lopen qua productie in op de zwartbonten. Ook voor nvi scoren de roodbonten beter dan de zwartbonten. De roodbontstieren zijn 64 nvi vooruitgegaan, de zwartbontstieren 42.

Voor exterieur is het beeld anders. De zwartbonten hebben zich voor totaal exterieur vier punten verbeterd, de roodbonten drie. Die extra winst danken de zwartbonten aan vooruitgang op het ge-

	huidig	na basisaanpassing
kg melk	+458	+34
inet	+177	+117
nvi	+215	+151
totaal exterieur	108	105
levensduur	541	443
vruchtbaarheid	91	93

Tabel 2 – Fokwaarden Kian met en zonder basisaanpassing (gebaseerd op januaridraai)

bied van robuustheid en een punt meer verbetering voor uiers ten opzichte van roodbont.

Bij de gebruikskennmerken valt op dat zowel zwartbont (één punt) als roodbont (twee punten) op vruchtbaarheid terrein heeft prijsgegeven. Het celgetal is gelijk gebleven.

De basisaanpassing vindt één keer in de vijf jaar plaats. Door de basisaanpassing geven de fokwaarden van de stieren beter de meerwaarde aan ten opzichte van de huidige populatie koeien.

Wat dat concreet op stierniveau betekent wordt duidelijk aan de hand van een voorbeeld. Tabel 2 vermeldt de fokwaarden van Kian uit de januaridraai en de fokwaarden die hij in januari gehad zou hebben mét basisaanpassing. Zo zou de fokwaarde voor kilogram melk van Kian dalen van 458 naar 34, doordat de roodbonten de afgelopen vijf jaar gemiddeld meer melk zijn gaan produceren. Bij vruchtbaarheid is het precies andersom. Door de verminderde vruchtbaarheid van de Nederlandse koeien, neemt de fokwaarde vruchtbaarheid van Kian juist toe van 91 naar 93.

Score inspecteurs bepaalt robuustheid

De fokwaarde robuustheid is vanaf de aprildraai puur gebaseerd op het door inspecteurs gescoorde bovenbalkkenmerk robuustheid. In de oude berekening telde ook de score voor robuustheid mee die was afgeleid uit een module op basis van voorhand, inhoud, conditiescore en kruisbreedte. De erfelijkheidsgraad stijgt straks van zes naar elf procent.

Vanaf mei 2007 keuren inspecteurs de robuustheid van koeien. Voor koeien die in de periode 1998 tot mei 2007 zijn ingeschreven geldt dat de via de module afgeleide score indirect – als voorspeller – in de fokwaardeschatting wordt gebruikt.

Mrij-basis wordt basis lokaal

In april verandert de mrij-basis in basis lokaal. GES presenteert voortaan de nationale rassen op één basis.

Het gaat om de rassen die van oorsprong in Nederland en Vlaanderen voorkomen en een eigen fokprogramma hebben. Het gaat om de rassen:

- mrij
- blaarkop
- fh
- Fries roodbont
- lakenvelder
- witrik
- brandrood
- West-Vlaams rood
- Oost-Vlaams witrood
- Belgisch rood
- Belgisch blauw mixte

De mrij-dieren blijven wel de basis bepalen, omdat van de lokale rassen mrij het grootste ras vormt. De in 2005 geboren mrijkoeien met minstens 87,5 procent mrij-bloed vormen de nieuwe basis.

De aanpassing heeft consequenties voor onder meer de fh-dieren. Hun fokwaarde wordt vanaf de aprildraai op basis lokaal gepubliceerd in plaats van op zwartbontbasis.

Jersey op roodbontbasis

De buitenlandse rassen die voornamelijk voor gebruikskruising ingezet worden en geen eigen fokprogramma hebben in Nederland en Vlaanderen, krijgen allemaal een fokwaarde op roodbontbasis. Dat maakt deze rassen onderling gemakkelijker vergelijkbaar.

Door deze aanpassing krijgen jersseys in het vervolg een index op roodbontbasis. Momenteel hebben ze nog een index op zwartbontbasis.

Voor brown swiss, fleckvieh en montbéliarde verandert er niets. Deze rassen kregen ook in het verleden een fokwaarde op roodbontbasis.